

(3)
JOHANNIS BAPTISTÆ
BARTHOLI

OLIM

IN UNIVERSITATE PATAVINA SACRORUM CANONUM
PUBLICI PROFESSORIS PRIMARIJ

NUNC VERO

ARCHIEPISCOPI NAZIANZENI

DE PONTIFICE MAXIMO

POST OBITUM BENEDICTI XIV.

DELIGENDO

AD EMINENTISSIMOS, ET REVERENDISSIMOS

S. R. E. CARDINALES

ORATIO

HABITA IN BASILICA VATICANA

IDIBUS MAJJI ANNO MDCCCLVIII.

ROMÆ MDCCCLVIII.

APUD GENEROSUM SALOMONI.
SUPERIORUM PERMISSO.

ORATIO.

UAMQUAM Vos, EMINENTISSIMÆ
PATRES, in magno adhuc mœro-
re, quem, pro Vestra erga Bene-
dictum XIV. Pontificem Summum
pietate, ob ejus ex hac vita migra-
tionem suscepistis, versari cogno-
sco; simul tamen sentio, in alia Vos
defixos esse cogitatione sane molesta, quæ animos
Vestros graviter angit, habetque vehementer sollici-
tos. Videre enim Vos videor ita tristes, conturba-
tosque; ut vultu ipso, qui imago animi, & sermo
quidam tacitus mentis est; quo in metu sitis, & quan-
to in periculo esse intelligatis, aperte indicetis. Nam
qua prudentia, & religione estis, animadvertitis; mox
aggressuros Vos esse negotium longe gravissimum,
magnis difficultatibus implicatum, & periculis mul-
tis obnoxium. Ex quo factum est, ut quamvis Vo-
bis omnia, quæ ad Romani Pontificis electionem per-
tinent, cognita, atque perspecta sint, eaque animis
tamquam oculis quodammodo perlustratis: quo illa
magis tamen in Vestris mentibus inhærescerent, etiam

auribus accipienda, & dicentem, atque admonentem, more, institutoque majorum, audiendum decreveritis. Verum, pace Vestra dixerim, in hoc a Vobis peccatum est; quod ad hominem indifertum, & jamdiu dicendi insuetum provinciam hanc detulistis. Nisi forte Vobiscum reputastis; Episcopum, & officii sui non immemorem fore, & ab omni vel levissima assentandi suspicione absuturum, & hospitem præterea sine cujusquam offensione liberius apud Vos, quemadmodum exoptatis, locuturum. Utcumque tamen res cader, testificabor, me Vestro jussui obtemperasse; cum non parere nefas esse duxissem. Quamobrem Vobiscum mihi communis erit noxa; ut si sustinere tantam orationem non potuero, injusti oneris impositi vestra culpa sit, mea recepti. Quod si longior fuerit oratio, cum negotii magnitudine comparatur; ita fortassis etiam brevior videbitur.

Itaque Sanctissimo Jesu Christi nomine invocato, duo hæc, quorum alterum ex altero cosequitur, persequemur. Primum: Romano Pontifici onus longe maximum esse sustinendum, multoque gravius, quam quod plerique arbitrantur. Alterum: maximam a Vobis diligentiam, & circumspectionem adhibendam esse, ut tanto ferendo oneri aptissimus constitutur.

Ad primum aggrediamur. Quidnam in causa fuisse censetis, cur quidam nostra ætate, multi patrum, plures majorum nostrorum memoria existierint, qui ab hac celsissima dignitate etiam ultro sibi delata ita refugerent, ut illam nisi inviti & recusantes, ac propemodum coacti non susceperint? Nihil aliud,

aliud , opinor , quam quod illos oneris magnitudo , qua opprimi se , atque obrui metuerent , admodum perterreret . Ac si quis id eorum modestiæ tribuere velit ; ipsam ego animi moderationem , qua Viri illi summi ornati erant , effecisse dicam , ut oneris hujus gravitatem satis firme conceptam animo , atque comprehensam haberent . Nam ita natura comparatum est : ut quorum animi omni cupiditate carent , eorum mentes , quid in unaquaque re verum , sincerumque sit , clarius circumspeciant . Neque quisquam sane aliter hac de re judicare poterit , qui animadvertat ; quantum sit , & quam latè pateat ovium pascendarum munus a Christo Domino Sancto Petro assignatum ¹ : quod ipsum quidem sine ulla contradictione ad Romanum Pontificem transire credimus , Sancti Petri successorem , atque hæredem . Muneris hujus partes , si Sanctos Ecclesiæ Patres audiamus , cum numerare difficile est , tum vero explere longe difficillimum . Nam pascendi verbo plurima continentur , quæ nisi cuncta spiritualis Pastor præstiterit ; oves Christi numquam pascere dicetur . Ea omnia tamen ad duo hæc summa capita commode redigi posse videntur : nimirum ad Fidem Catholicam tuendam , & ad custodiendam Ecclesiasticam disciplinam : quandoquidem , ut Sanctus Nicolaus I. scripsit ² : *In Fide & bonis operibus lex Christianorum subsistit* . Et primam quidem Pontificii muneris partem Sancto Petro , atque adeo ejus successoribus speciatim a Christo Domino mandatam fuisse legimus in Evangelio ³ : *Ego*

A 3

roga-

(1) Apud S. Johan. cap. 21.

(3) Apud S. Luc. cap. 22.

(2) In respons. ad Bulgar.

rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Quo ex loco, quemadmodum Sancti Petri, ejusque successorum fidem nunquam defecturam intelligimus: ita ex eo cognoscimus, inter Romani Pontificis partes eam esse præcipuam, ut Catholicam Fidem, quantum maxime possit, tueatur. Ac priscis quidem Ecclesiæ temporibus, cum Ethnici Divinam religionem insectarentur, expeditissima, & quasi compendiaria patebat via, qua Romani Pontifices officium hoc suum persolverent; sanguinem pro Catholicæ Fidei defensione profundendo. Nunc autem cum martyria inferri jam desitum sit: quia tamen bella contra Fidem non relictæ, sed etiam inflammata esse videntur; ejus tuendæ ratio alia ineunda est: qua etsi corpus tormentis non afficiatur, animus certe curis conficitur. Nullis enim neque cogitationibus, neque molestiis, neque laboribus Romanum Pontificem parcere oportet, ut provideat, nequid Catholica Fides detrimenti accipiat. Namque & Hæretici illam aperte petunt; & ex Catholicis sunt nonnulli, utinam pauci essent, qui cuniculis ipsam oppugnant. Utrorumque consilia, quamvis res difficultates habeat plurimas, præripere debet, ac perfringere Romanus Pontifex. Sua quippe vehementer interest, ut ad Eugenium III. Sanctus Bernardus scribebat ¹: *Dare operam, quantum possit, ut increduli convertantur ad Fidem, conversi non avertantur, aversi revertantur, subversores inviolatis rationibus convincantur.* Ac si umquam fuit tempus, quod Romani Pontificis in tuenda Fide vigilantiam

(1) Lib. 3. de consid. cap. 1.

tiam postularer ; hoc quidem vel maxime flagitat : cum jam illud venisse videatur, quod Apostolus futurum prædixerat ¹ : *Cum sanam doctrinam non sustinebunt , sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus .* Quinimmo valde metuendum est ; ne occulte serpere contingat, longiusque in dies progredi teterrimam quamdam hæresim, quæ Divinam Religionem funditus conatur evertere . Quapropter singularem vigilantiam ab eodem Apostolo, Dei nomine imperatam, nunc potissimum adhibendam Romanus Pontifex persuasum habebit, sibi que proprie dictum reputabit ² : *Tu vero vigila, in omnibus labora, ministerium tuum imple .*

Sed quoniam *Majorum canonica statuta*, ex sancti Zosimi sententia ³, *veluti quædam fundamenta sunt ferendis Fidei jacta ponderibus* : iccirco Romanus Pontifex in Fide tuenda, haud multum proficeret ; nisi simul maxima ab ipso susciperetur cura, atque cogitatio Ecclesiasticæ disciplinæ, si viget, confirmandæ, si collapsa est, reparandæ : quod est alterum, quod ad Christi pascendas oves maxime pertinet. Laboriosissimi hujus officii partes, quas permultas esse perspicuum est, si singulas exponere velim, dies me deficeret. Nonnullas breviter attingam, quæ in Magistratibus mandandis, in deferendis Sacerdotiis, & in moribus corrigendis desiderari non debent. Quibus negotiis tamen nequaquam satis consuluisse se Romanus Pontifex putare debet ; si in præscribendis crebro legibus, quas ad indomitas, & effrænatas hominum cupiditates detestandas magis, quam coer-

(1) 2. ad Timoth. cap.4.

(2) Id. ibid.

(3) Epist. ad Episc. African.

cendas valere, sæpe jam experti sumus, studium suum omne, operamque posuerit. Remedia illi quærenda sunt, eaque actiosa; quibus vitia, quæ usu quodam invaluisse videntur, extirpari, atque funditus tolli possint. Itaque in committendis Magistratibus; ubi providerit, ne qui illos capiunt, prædæ loco accipiant: neve judices, ijque præsertim, qui Ecclesiasticis quæstionibus ex toto Orbe ad Sedem Apostolicam confluentibus præsunt, improbis quibusdam procuratoribus obsecundent; sed eorum collusionibus, & prævaricationibus obstant: si quid forte, ut sunt humana, secus evenire deprehendatur; ea medicina erit adhibenda, quæ morbo imbecillior non sit, ne aliquando recrudescat. At multo difficiliore sunt Romani Pontificis partes in Sacerdotiis deferendis. In quo illud imprimis fixum in animo suo tenebit: Sacerdotia voluntati suæ non esse ita permissa, ut pro suo arbitratu illa disponere possit, quoquo modo libi libitum fuerit: sed Jure Divino ad ea eligendos esse viros amplissimos; vitæ integritate scilicet, & sacrarum litterarum scientia maxime præstantes. Ex quo etiam intelliget, ipsius Juris Divini vi alstringi se, ut antequam quibuslibet Sacerdotia conferat, singulorum in Ecclesiam merita diligentissime expendat; ut ex iis, quos cæteroquin idoneos judicaverit, digniores feligere possit: & quo majora deferenda erunt Sacerdotia, eo majorem adhibebit curam, animi attentionem, vigilantiam, cogitationem, laborem, atque ut omnia uno complectar verbo, diligentiam: quam nimiam numquam putabit; ne quando eveniret,

(1) Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 1.

ret , ut qui minus digni sunt , in Ecclesiæ administrationem aliquando irreperent . Ad quod quidem periculum evitandum proderit plurimum ; si tum domestica , tum externa quoque consilia ab iis capere instituat , qui duabus illis virtutibus polleant , quas in dispensatoris persona Christus Dominus requirebar , fide , & prudentia ¹ : caveatque , ne aures umquam assentatoribus patefaciat ; qui non modo ad sensum , & voluntatem , sed ad vultum etiam atque nutum omnia loquuntur , nihil ad veritatem . Hominibus istis fallacibus omnino nunquam utetur . Proderit multum quoque tum in hac , tum in cæteris rebus ; si , quemadmodum ab omni acceptionis personarum vel minima suspicione longissime ipse abhorrebit ; ita ministros suos ab hoc detestabili vitio alienos esse iusserit . Quod neque in illis jure exprobari posse patietur , quos pecuniæ in pauperes erogandæ praproposuerit : ne eorum perversitate fiat , ut alius esuriat , alius autem ebrius sit , atque egentissimi quique negligantur . Multo vero magis quibus Beneficiorum dispensationem crediderit , ut ab hac animi pravitate vacui sint , atque integri , studiose , diligenterque curabit . Nam personarum acceptione non solum justitia , quam distributivam vocant , prorsus excluditur , omnisque adeo tollitur delectus dignitatis ; sed etiam pestis quædam funestissima importatur Ecclesiæ , ex qua detrimenta plurima capit . Sed locum hunc quamvis longe lateque patentem amplius urgere per tempus non licet ; si de morum reformatione pauca quamvis properando percurrere velim . In qua quantum

(1) Apud S. Luc. cap. 12.

tum defudare, ac elaborare necesse sit, jam olim Romani Pontifices senserunt. Nam Sanctus Innocentius I. *Continuis laboribus omnes Ecclesiæ maculas abstergere* suum esse scripsit ¹. Et Sanctus Xistus III. *Non parum oneris non parum laboris* sibi impositum esse dicebat, *ut Ecclesiæ Domini macula desit, & ruga* ². Sed multo majore nunc onere, & labore Romanum Pontificem premi fatendum est: quippe qui non maculis solum Christianam disciplinam aspersam conspiceret, verum etiam ista deformatam, & fauciam lugere cogitur; ut ejus veram solidamque effigiem vix recognoscere possit. Nam *consensere jura peccatis, & caput licitum esse, quod publicum est*: quinimmo *religiosa quodammodo delicta facta sunt* ³: propterea quod *dispersi sunt lapides Sanctuarii in capite omnium platearum* ⁴. Tanta denique malæ consuetudinis corruptela est, ut deflenda nobis magis, quam exponenda esse videatur. At Romano Pontifici non solum ea dolenter deplo-randa est; sed etiam omnibus viribus depellenda, atque radicitus evellenda. Ubi itaque *in omnibus seipsum præbuerit exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile* ⁵: tum vero vias omnes persequi debet, quibus, qui exemplorum auctoritate ad servandam disciplinam adduci non possunt, compellantur inviti. Quam-obrem suscipiendæ cogitationes, adhibendæ curæ, subeundæ molestiæ, labores obeundi, adeunda pericula, omnia experienda, tentanda omnia; ut incommoda, quibus Catholica Fides, & Christiana disciplina

(1) Epist. 31.

(2) Epist. ad Johann. Antiogh.

(3) S. Cyprian. ep. 1.

(4) Thren. cap. 4.

(5) Ad Tit. cap. 2.

plina vehementer affligitur , propulſentur , removeantur , aut certe diminuantur . Neque ſane apud Deum excuſari ſe arbitretur , quod illa fortasſe non reſciverit . Nam quæ ſui quiſque officii ratione ſcire teneatur , ea ſine culpa ignorare non poteſt : atque ut Sanctus Gregorius Magnus dicere ſolitus erat ¹ : *Non eſt excuſatio Paſtoris , ſi lupus oves rapiat , & Paſtor neſciat* . Inter incommoda vero , quibus nunc maximo urgetur Eccleſia , illud tacitus nullo modo prætereire poſſum ; quod quanto magis in dies ingraveſcit , tanto majorem poſtulat Romani Pontificis providentiam . Nam quatenus ſpiritualia Jura labefactata ſint , atque depreſſa , incredibile dictu eſt ! Ac præterea procellæ quædam calamitoſiſſimæ impendent : quibus niſi prudenti conſilio celeriter ſubveniatur , vehementer verendum eſt : ne noſtra hac ætate Eccleſia Romana ea privilegia perdat , quæ tot ſæculorum decurſu nunquam amiſit .

Videtiſ , EMINENTISSIMI PATRES , Romani Pontificis graviffima onera a me potius adumbrata fuiſſe , quam expreſſa ; quorum Vos magnitudinem mente , & animo jam ante concepiſtiſ : novi enim intelligentiam Veſtram ; qua fretus , brevius diſſeram , quam cauſſa deſideret , de diligentia , & circumſpectione a Vobis adhibenda , ut ad tanta ſuſtinenda onera aptiſſimus deligatur : quod eſt alterum , de quo principio dicere propoſueram .

Quamvis vero in perquirendo , ac inveſtigando quibus quiſque virtutibus ornatus ſit , diligentia Veſtra omnis verſari debet : *Ut in electione ejus , qui ſupra*

(1) Lib. 3. epiſt. 53. & refertur in cap. 10. de regul. juris .

*pra omnes gradus constituitur, non erretur: quemadmodum Sacra Tridentina Synodus animadvertit¹: non ego mihi sumo tamen, ut sigillatim virtutes omnes, quæ in eo, cui Pontificum onus imponendum est, requiruntur, exponam. Id enim præterquamquod & longi temporis, & magnæ arduæque cogitationis indigeret, videri posset supervacaneum. Vos siquidem in plurimis Pontificibus Summis vitæ sanctitate illustribus insignium factorum exempla tamquam in speculo inspicientes, & a singulis non singularum solum, sed plurium etiam virtutum argumenta colligentes, Romani Pontificis expletam, atque perfectam imaginem, multoque expressiorem, quam ego verbis effingere possem, Vobis proponitis; ac ut verius dicam, a Deo vobis jam propositam intuemini in Viris illis Sanctissimis. Nam quod Moyse Deum, cum vetus Tabernaculum extruendum esset, imperasse legitis²: *Inspice, & fac secundum exemplar; quod tibi in monte monstratum est*: id ipsum existimare debetis, in hac spiritualis Tabernaculi constructione, a Deo unicuique Vestrum imperari: *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est*. Quod quidem exemplar non solum in montibus sanctis³: hoc est in iis Pontificibus Summis, quos & res præclare gestæ; & vita integerrime acta commendavit, a Deo Vobis monstratum est; sed multo clarius etiam ostensum in monte illo excelsso, & eminenti⁴ Jesu Christo Dei Filio; quem habemus Pontificem magnum, qui penetravit Cælos⁵. Et quemadmodum*

(1) Sess. 24. de reform. cap. 1.

(2) Exodus cap. 25.

(3) Psalm. 86.

(4) Ezechiel. cap. 27.

(5) Ad Hebr. cap. 4.

dum talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus ¹ : sic profecto oportet, Vos, qui æterni Pontificis hujus Vicarium designaturi estis, tota mente, atque animo exemplar hoc intueri, & contemplari, atque Sacerdotem Summum ad hanc regulam quam maxime quærere. Quamvis vero fieri non possit, ut quisquam eligatur, qui non *circumdatus sit infirmitate*; & propterea debeat quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis ². Vos tamen eniti, & efficere debetis: ut Pontifex Summus a Vobis renunciandus, in eo certe similis Filio Dei dici possit, in quo Sacerdos Melchisedech ab Apostolo *assimilatus Filio Dei* dictus est ³. Licet enim parentes habuerit Melchisedech, & vitæ initium, atque finem; quia tamen in Scripturis Sacris nihil de parentibus, nihil de ortu, atque interitu ejus proditum est; iccirco *sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens* inducitur ab Apostolo; & in hoc *assimilatus Filio Dei* dicitur: quæ quidem ad nostram doctrinam scripta sunt ⁴. Etenim parentum genealogiæ, & vitæ cursus nomine quæcumque ad humanas cognationes, atque necessitudines; ad mundana præsidia, & ornamenta; ad fluxæ hujus, & caducæ vitæ commoditates, & emolumenta pertinent, significantur. Cum Vos igitur, EMINENTISSIMI PATRES, Apostolicis verbis adhortamur, ut Pontificem Summum eum eligatis, qui sit *sine patre, sine matre*,

(1) Ibid. cap. 7.

(2) Ibid. cap. 5.

(3) Ibid. cap. 7.

(4) Ad Roman. cap. 15.

matre, sine genealogia, qui neque initium dierum, neque finem vitæ habeat ¹: hoc ita accipere debetis; Ut cum ad ineunda suffragia ventum erit, nihil carni, nihil sanguini, nihil propinquitati, nihil amicitiae tribuatis: Ut moveatur nemo proprio aut alterius cujuscunque commodo; neque accipiendorum beneficiorum spe, aut acceptorum remunerandorum voluntate; neque ineundæ gratiæ aut referendæ officio; neque sæcularibus Principibus obsequendi studio, cosve sibi devinciendi cupiditate. Sed, ut in ferendis suffragiis unusquisque Vestrum aliud nihil nisi DEI HONOREM, ET GLORIAM; RELIGIONIS CULTUM, ET INCREMENTUM; ECCLESIAE COMMODA, ET UTILITATEM COGITET; idque unum spectetis omnes, & rectis studiis, communique sententia contendatis: Ut EXSURGAT SACERDOS, QUI NON SECUNDUM LEGEM MANDATI CARNALIS FACTUS SIT, SED SECUNDUM VIRTUTEM VITÆ ².

Hæc autem dum loquor, EMINENTISSIMI PATRES, omnium ora, atque oculos in Vos video esse conversos. Norunt enim Vos esse illos, qui *lucetis tanquam luminaria in mundo* ³: veterisque illius Vos Romani Cleri, quem *florentissimum* Sanctus Cyprianus appellabat ⁴, personam gerere; atque eorum Vos locum tenere; *quorum Fides Apostolo prædicante laudata est*; ad quos perfidia habere non possit accessum ⁵: quarum laudum & gloriæ degeneres esse maximum

(1) Ad Hebr. cap. 7.

(2) Ad Hebr. cap. 7.

(3) Ad Philipp. cap. 2.

(4) Epist. ad S. Cornel.

(5) S. Cypr. Epist. 65.